

การเมืองเรื่องการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์:
สัมพันธภาพและการเปลี่ยนแปลงในเชิงอำนาจ

นายไททัศน์ มาลา *

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการอธิบาย ๒ ประการ คือ (๑) สัมพันธภาพในเชิงอำนาจทางการเมืองในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ และ (๒) การเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพในเชิงอำนาจทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์โดยการวิเคราะห์ผ่านการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์

ผลการศึกษาพบว่า (๑) สัมพันธภาพในเชิงอำนาจทางการเมืองมีการผสมผสานทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะรูปแบบใหม่นั้น ได้แก่ ชื่อเสียงหรือผลงานทางการเมืองของผู้สมัครแต่ละคน นโยบายของผู้สมัครแต่ละคน กระแสความนิยมต่อกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองของผู้สมัคร ชื่อเสียงของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด รวมทั้งอิทธิพลจากแนวคิดการตลาดการเมืองที่ผู้สมัครเสนอขายแก่ประชาชน (๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพในเชิงอำนาจทางการเมือง ได้แก่ ชื่อเสียงของพรรคการเมือง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และแนวคิดการตลาดการเมือง

การเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพในเชิงอำนาจที่เกิดขึ้นนั้นได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการหาเสียงและการรักษาฐานเสียงของนักการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งฐานอำนาจเดิมในจังหวัดบุรีรัมย์ได้มีการปรับตัวต่อกระแสของการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นอย่างดี

* อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จ.ปทุมธานี

บทนำ

จังหวัดบุรีรัมย์นับเป็นจังหวัดแรกของประเทศไทยที่มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยตรงจากประชาชน ทั้งนี้สืบเนื่องจากการที่พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖ มีผลประกาศใช้ ณ วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ได้ส่งผลต่อการกำหนดให้การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (นายก อบจ.) ต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ในเวลาเดียวกันนั้นได้ตรงกับช่วงการสิ้นสุดลงของวาระการดำรงตำแหน่งของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ (นายก อบจ.) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ (ส.อบจ.) ในวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เป็นผลให้จังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดแรกของประเทศไทยที่มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงจากประชาชน เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๖ ซึ่งหลังจากนั้นต่อมาประเทศไทยจึงมีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงครบทั่วประเทศอีกทั้ง ๗๔ จังหวัดในภายหลังเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๗

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ปี ๒๕๕๕

นับตั้งแต่ได้เริ่มมีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์โดยตรงจากประชาชนครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๔๖ เรื่อยมาจนถึงปี ๒๕๕๑ และล่าสุดคือปี ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นผลหลังจากการที่ก่อนหน้านี้ นางกรรณา ชิดชอบ ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ก่อนที่จะครบกำหนดวาระ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดบุรีรัมย์ได้จัดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๕ พร้อมกันทั้งจังหวัด ซึ่งถือว่าการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในครั้งนี้เป็นเป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเป็นครั้งที่ ๓ ของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยการเลือกตั้งในปี ๒๕๕๕ ในครั้งนี้มีจำนวนหน่วยเลือกตั้งรวมทั้งสิ้น ๒,๒๖๖ หน่วย จาก ๒๓ อำเภอ ใช้กำลังเจ้าหน้าที่มากกว่า ๓๐,๐๐๐ คน และใช้เงินงบประมาณในการจัดการเลือกตั้งจำนวน ๕๓ ล้านบาท (ข้อมูลจาก กกต.จังหวัดบุรีรัมย์)

สำหรับจำนวนผู้สมัครชิงตำแหน่งนายกอบจ.บุรีรัมย์ในปี ๒๕๕๕ มีจำนวน ๕ ราย ดังตาราง

ตารางที่ ๑ รายชื่อและสถานะของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ.บุรีรัมย์ ปี ๒๕๕๕

ผู้สมัคร หมายเลข	ชื่อ-นามสกุล	สถานะเบื้องต้น
๑	นางสาวอุษษณีย์ ชิดชอบ	- อดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดบุรีรัมย์ - อดีตประธานคณะกรรมการการคลังการธนาคารและสถาบันการเงิน วุฒิสภา

		<ul style="list-style-type: none"> - เป็นลูกสาวของนายชัย ชิดชอบ และเป็นพี่สาวแท้ๆ ของ นายเนวิน ชิดชอบ - เป็นภรรยาของ พ.ต.อ.ชวลิต ชิดชอบ (เขยตระกูลชิดชอบ) อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ - สโลแกน “ขออาสาทำงาน เพื่อคนบุรีรัมย์”
๒	นายขจรธน จุดโต	<ul style="list-style-type: none"> - อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ ๔ สมัย - อดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ เขต ๘ จากพรรคเพื่อไทย เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ แต่สอบตก - ได้รับการสนับสนุนจากพรรคเพื่อไทยและกลุ่มคนเสื้อแดง ในจังหวัดบุรีรัมย์ - สโลแกน “คิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน”
๓	นายประเสริฐ เลิศยะโส	<ul style="list-style-type: none"> - อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์
๔	นางกรรณา ชิดชอบ	<ul style="list-style-type: none"> - อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์บุรีรัมย์ - อดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดบุรีรัมย์ - อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์สมัยที่ผ่านมา (๒๕๕๑-๒๕๕๔) - เป็นภรรยาของนายเนวิน ชิดชอบ - สโลแกน “คนบุรีรัมย์ต้องอยู่ดีมีสุข”
๕	นายสุรศักดิ์ สมบูรณ์รัมย์	<ul style="list-style-type: none"> - อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ - อดีตที่ปรึกษานางกรรณา ชิดชอบ ในสมัยที่ดำรงตำแหน่ง นายก อบจ.สมัยที่ผ่านมา - ถูกจับตามองว่าเป็นตัวสำรองของนางกรรณา ชิดชอบ เพราะนอกจากจะเคยเป็นอดีตที่ปรึกษาของนางกรรณา แล้ว ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งนั้นนายสุรศักดิ์ก็ได้ลงพื้นที่หาเสียงมากมายแต่ประการใด

แหล่งที่มา: ไททัศน์ มาลา (๒๕๕๖)

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ มีผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์จำนวน ๕ คนด้วยกัน ซึ่งหากมองจากความนิยมและฐานเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนแล้ว การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการแข่งขันกันระหว่างผู้สมัครคนสำคัญเพียง ๒ คนเท่านั้น คือ ระหว่างนางกรรณา ชิดชอบ (ผู้สมัครหมายเลข ๔) และนายขจรธน จุดโต (ผู้สมัครหมายเลข ๒) ส่วนผู้สมัครคนอื่นๆ ยังไม่มีความค้ำประกันเสียงเพียงพอในสนามการเลือกตั้งครั้งนี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นนายประเสริฐ เลิศยะโส (ผู้สมัครหมายเลข ๓) นายสุรศักดิ์ สมบูรณ์รัมย์ (ผู้สมัครหมายเลข ๕) หรือแม้แต่นางสาวอุษษณีย์ ชิดชอบ (ผู้สมัครหมายเลข ๑)

โดยนายสุรศักดิ์ สมบูรณ์รัมย์ ผู้ซึ่งเคยเป็นอดีตที่ปรึกษาของนางกรรณา ชิดชอบ ในสมัยที่ดำรงตำแหน่งนายก อบจ. สมัยที่ผ่านมา โดยถูกจับตามองว่าเขาถูกวางเป็นตัวสำรองของนางกรรณา ชิดชอบ หากมีเหตุการณ์ผิดพลาดทางการเมืองเกิดขึ้นระหว่างการเลือกตั้ง เพราะนอกจากเขาจะเคยเป็นอดีตที่ปรึกษาซึ่งมีความสนิทสนมกับกลุ่มเพื่อนเนวินแล้ว ในการเลือกตั้งครั้งนี้ นายสุรศักดิ์ก็มีได้ลงพื้นที่หาเสียงเพื่อเรียกร้องคะแนนเสียงมากมายแต่ประการใด

ส่วนนายประเสริฐ เลิศยะโส แม้จะเคยเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ แต่ปัจจุบันนั้นได้ลบทบาททางการเมืองเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ นายประเสริฐ เลิศยะโส เคยเป็นผู้ที่เคยขึ้นเวทีปราศรัยของกลุ่มพันธมิตรฯ ซึ่งถือว่าเขาเป็นคนหนึ่งที่เป็นแกนนำของกลุ่มคนเสื้อเหลืองในจังหวัดบุรีรัมย์ และหากมองในเชิงคะแนนเสียงแล้วเขายังไม่มีบทบาททางการเมืองมากนักสำหรับพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ปัจจุบัน

ส่วนผู้สมัครอีกคน คือ นางอุษษณีย์ ชิดชอบ แม้จะพยายามชูประเด็นของการเป็นลูกสาวคนเดียวของนายชัย ชิดชอบ ก็ตาม ทว่าผลงานและฐานเสียงในระดับชุมชนและเครือข่ายในระดับหมู่บ้านยังไม่มีมากพอและยังไม่เข้มแข็งมากพอที่จะสามารถแย่งชิงฐานเสียงได้

การลาออกจากตำแหน่งของนางกรรณา ชิดชอบ

จากกรณีที่มีการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของนางกรรณา ชิดชอบ ในฐานะนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ยื่นใบลาออกจากการเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนกำหนดที่จะหมดวาระประมาณ ๒ เดือน ก่อนที่จะครบวาระการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๕ ทำให้ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ว่างลง ซึ่งหากวิเคราะห์ในบริบทความสัมพันธ์ทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นของจังหวัดบุรีรัมย์แล้ว สามารถอธิบายได้ว่าการที่นางกรรณา ชิดชอบ รีบลาออกจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ก่อนกำหนดในครั้งนี้ นั้น แสดงให้เห็นว่ามีเหตุปัจจัยในการลาออกที่สำคัญ ๔ ประการด้วยกันคือ

๑. นายเนวิน ชิดชอบ และกลุ่มพรรคภูมิใจไทยได้คาดการณ์ไว้เป็นอย่างดีว่าการอาศัยช่วงจังหวะสถานการณ์ทางการเมืองในระดับชาติที่คะแนนความนิยมของรัฐบาลพรรคเพื่อไทย (ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) กำลังตกต่ำจากประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกับปัญหาเรื่องมหาอุทกภัยในปลายปี ๒๕๕๔ รวมทั้ง

กรณีปัญหาการทุจริตในเรื่องรายจ่ายในการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยที่รัฐบาลพรรคเพื่อไทยกำลังประสบปัญหาอยู่

ในขณะที่พระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ๒๕๕๕ ก็ยังไม่ได้ผ่านการอนุมัติจากสภา (ซึ่งจะแล้วเสร็จตามปฏิทินงบประมาณในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕) ซึ่งในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๕ ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดบุรีรัมย์จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้ง (ภายใน ๖๐ วันหลังจากตำแหน่งว่างลง) ก็จะตรงกับช่วงที่มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๕๕ ในวาระที่ ๒-๓ ซึ่งจะมีการถ่ายทอดสดไปทั่วประเทศ เป็นต้นว่ารัฐบาลของพรรคเพื่อไทยจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงการพิจารณางบประมาณที่มีลักษณะของงบประมาณแบบขาดดุล (Deficit Budget) จากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจไทยและจากปัญหาอุทกภัยในปลายปี ๒๕๕๔ ซึ่งจะส่งผลให้รัฐบาลต้องขยายวงเงินกู้เป็นการเพิ่มหนี้สาธารณะในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ มากถึง ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท และมีแนวโน้มที่จะมีการขออนุมัติกรอบเงินกู้เพิ่มเติมมากกว่านี้ประกอบกับการที่รัฐบาลต้องตัดงบประมาณจากทุกกระทรวงเป็นจำนวนเงิน ๑๒๐,๐๐๐ ล้านบาท ด้วยเหตุนี้ย่อมจะเป็นการลดคะแนนความนิยมของพรรคเพื่อไทยเป็นอย่างมาก อันจะส่งผลต่อการลดลงของกระแสคะแนนความนิยมของผู้สมัครคู่แข่งของนางกรรณา ชิดชอบ คือ นายชวธรน จุตโต ซึ่งเป็นผู้สมัครที่พรรคเพื่อไทยให้การสนับสนุนและเป็นคู่แข่งคนสำคัญของนางกรรณา ชิดชอบ

๒. การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในปี ๒๕๕๕ ครั้งนี้ นายเนวิน ชิดชอบ ยังมีความเชื่อมั่นในฐานะคะแนนเสียงของตนว่ายังมีความเหนียวแน่นในจังหวัดบุรีรัมย์อยู่มากเนื่องจากคู่แข่งคนสำคัญของนางกรรณา ชิดชอบ คือ นายชวธรน จุตโต ซึ่งแม้พรรคเพื่อไทยจะให้การสนับสนุนและมีฐานเสียงที่สำคัญคือกลุ่มคนเสื้อแดงจังหวัดบุรีรัมย์ก็ตาม แต่เมื่อเทียบเคียงชื่อเสียงระหว่างนายชวธรน จุตโต กับคนในตระกูลชิดชอบซึ่งเข้าสู่เวทีทางการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์มานานมากกว่า ๕๐ ปี มีเครือข่ายโยงใยกับหัวคะแนนและฐานเสียงทั้งในระดับผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ ซึ่งการที่ตระกูลชิดชอบได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดบุรีรัมย์หลายสมัยและยังคงดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญๆ ในระดับชาติมาแล้ว จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันดีของคนทุกพื้นที่ในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งในปัจจุบันถึงแม้ว่านายเนวิน ชิดชอบ จะอยู่ในช่วงของการถูกเว้นวรรคทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปีก็ตามแต่นายเนวินก็ยังดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนไหวในจังหวัดบุรีรัมย์อยู่ โดยเฉพาะการเป็นผู้จัดการทีมฟุตบอลบุรีรัมย์พีอีเอ (Buriram PEA) ซึ่งสามารถคว้าแชมป์ไทยพรีเมียร์ลีกจนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป อีกทั้งยังสามารถนำทีมบุรีรัมย์เอฟซี (Buriram FC.) คว้าแชมป์ดิวิชั่น ๑ จนทำให้ทีมสามารถขยับขึ้นมาเล่นในระดับพรีเมียร์ลีกได้เป็นสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จทั้งสองรายการนี้เป็นความสำเร็จที่อยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในปี ๒๕๕๕ ซึ่งจะเอื้อต่อการได้รับคะแนนความนิยมที่เพิ่มขึ้นของนางกรรณา ชิดชอบเป็นอย่างมาก เพราะกระแสความนิยมในกีฬาฟุตบอลของคนบุรีรัมย์ภายใต้การคุมทีมของนายเนวิน ชิด

ชอบ นั้น มีความผูกพันกับรูปแบบการสร้างเครือข่ายในรูปของจังหวัดนิยม รวมทั้งกลวิธีในการหาเสียงและการรักษาฐานเสียงความนิยมในพื้นที่เป็นอย่างมาก

ในขณะที่เดียวกัน หากเปรียบเทียบฐานเสียงระหว่างคนในตระกูลชิดชอบกับฐานเสียงของนายชวรัตน์ จุดโต แล้ว ยังถือว่ายังห่างชั้นในเวทีการแข่งขันทางการเมืองของจังหวัดบุรีรัมย์เป็นอย่างมาก เพราะนายชวรัตน์ จุดโต ถึงแม้จะเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ถึง ๔ สมัย และเคยดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองในระดับชาติมาบ้างแล้วก็ตาม เช่น ที่ปรึกษา รมว. กระทรวงศึกษาธิการและที่ปรึกษา รมว. กระทรวงกลาโหม ทว่าผลงานทางการเมืองและชื่อเสียงของนายชวรัตน์ยังไม่มีโดดเด่นเท่าที่ควร เพราะยังเป็นที่รู้จักอยู่ในวงจำกัดเท่านั้น โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอบ้านกรวด, โนนดินแดง, ละหานทราย, นางรอง, และประโคนชัย ประกอบกับผลของการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา นายชวรัตน์ได้ลงสมัครในพื้นที่เขต ๘ สังกัดพรรคเพื่อไทย แต่ผลปรากฏว่าพ่ายแพ้ให้กับนายรุ่งโรจน์ ทองศรี ผู้สมัครจากพรรคภูมิใจไทยประมาณ ๒,๕๑๐ คะแนน ดังนั้นเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดในจังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งมีอยู่ ๒๓ อำเภอแล้ว ยังถือว่าฐานเสียงของนายชวรัตน์ จุดโต ยังจำกัดอยู่ในวงแคบกว่าฐานเสียงของคนในตระกูลชิดชอบอยู่เป็นอย่างมาก

ด้วยเหตุนี้ การรีบลลาออกจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของนางกรรณา ชิดชอบ ก่อนที่จะครบวาระการดำรงตำแหน่งนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตระกูลชิดชอบค่อนข้างที่จะได้เปรียบและเป็นต่อกับคู่แข่งเป็นอย่างมากในการเลือกตั้งครั้งนี้

๓. การหยั่งเสียงความภักดีของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ (ส.อบจ.) โดยเฉพาะการกดดันให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ที่กำลังจะหมดวาระลงตามมานั้นว่า ต้องเลือกข้าง โดยการช่วยหาเสียงหรือการเป็นหัวคะแนนจะกลายเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญเพื่อไม่ให้เกิดการแตกแถวในกลุ่มและเพื่อความสะดวกในการลงพื้นที่หาเสียง เพราะในช่วงปลายของสมัยการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ของนางกรรณา ชิดชอบ ที่ผ่านมานั้น มีกระแสของการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของกลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ที่ไม่ลงรอยกับทีมฝ่ายบริหารอยู่เบื้องต้นแล้วในหลายประเด็น เช่น กรณีนำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไปใช้ในการบริหารจัดการทีมฟุตบอลและการกล่าวหาถึงการทุจริตในการซ่อมแซมถนนหลายสายในจังหวัดบุรีรัมย์ หรือแม้แต่การที่รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์คนก่อน คือ นายพรชัย ศรีสุริยันโยธิน ก็ยังคงลาออกจากตำแหน่งเพื่อลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์สังกัดพรรคเพื่อไทย ซึ่งเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับฝ่ายของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งสังกัดพรรคภูมิใจไทย

ดังนั้น ผลคะแนนของการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในแต่ละเขตของจังหวัดบุรีรัมย์นั้น จึงถือเป็นปัจจัยชี้วัดถึงความเป็นกลุ่มก้อนเดียวกันของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์กับกลุ่มตระกูลชิดชอบหรือไม่นั่นเอง ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในครั้งนี้ ก็จะส่งผลสะท้อนต่อการกำหนดตัวผู้สมัครชิงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน

จังหวัด (ส.อบจ.) ในนามของการสนับสนุนจากกลุ่มตระกูลชิดชอบของในแต่ละเขตที่จะหมดวาระลงหลังการประกาศผลคะแนนเลือกตั้ง และจะต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.อบจ.) ชุดใหม่ในเดือนถัดไปหลังจากที่รู้ผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๔. การอาศัยความได้เปรียบในช่วงจังหวะที่กลุ่มพรรคเพื่อไทยในจังหวัดบุรีรัมย์กำลังเกิดความแตกแยกกันเองในกลุ่มและยังขาดความพร้อมในการลงชิงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยเฉพาะในเรื่องการประกาศรายชื่อตัวแทนของพรรคเพื่อไทยในการลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น เนื่องจากที่ผ่านมามีการขอมติให้นายชจรณ จุดโต ลงสมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์จากที่ประชุมที่ได้ดำเนินการมาถึง ๒ ครั้ง เพราะในครั้งแรกนั้นเป็นการขอมติโดยการให้สมาชิก นปช. บุรีรัมย์ยกมือสนับสนุนและนับคะแนนกันเองแต่ไม่มีหลักฐานที่จะไปยืนยันกับพรรคเพื่อไทย ซึ่งทาง ดร.สากล ศรีวันทา (สมาชิกพรรคเพื่อไทยแต่ที่ผ่านมามีได้ลงสมัคร ส.ส.บุรีรัมย์และมีความขัดแย้งกับกลุ่มของนายชจรณ จุดโต อยู่ก่อนหน้านี้แล้ว) ได้แจ้งต่อนายพายัพ ชินวัตร แกนนำของพรรคเพื่อไทย (ประธาน ส.ส.ภาคอีสาน พรรคเพื่อไทย) ว่านายชจรณไม่ได้รับมติจากแกนนำ นปช. บุรีรัมย์ให้ลงสมัครนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ส่งผลให้นายสุรศักดิ์ เพชรสว่าง (ลูกชายของนายโสภณ เพชรสว่าง นักการเมืองชื่อดังจังหวัดบุรีรัมย์) แกนนำ นปช. จังหวัดบุรีรัมย์จึงต้องจัดประชุมขึ้นใหม่เป็นครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยเชิญแกนนำทุกอำเภอให้ลงชื่อสนับสนุนนายชจรณ จุดโต เพื่อใช้เป็นหลักฐานสำหรับการยืนยันกับผู้บริหารพรรคเพื่อไทยต่อไป ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดความเป็นเอกภาพของกลุ่มพรรคเพื่อไทยในจังหวัดบุรีรัมย์และยังสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่ม นปช. หรือกลุ่มคนเสื้อแดงจังหวัดบุรีรัมย์ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอที่จะต่อสู้กับฐานเสียงของกลุ่มนายเนวิน ชิดชอบ ได้

ผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ปี ๒๕๕๕

สำหรับผลการนับคะแนนจากการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ปี ๒๕๕๕ พบว่ามีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้นจำนวน ๖๖๒,๓๔๐ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕๓ จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดจำนวน ๑,๑๒๐,๗๒๙ คน มีบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนนจำนวน ๑๗,๖๔๓ ใบ หรือร้อยละ ๒.๙๒ และมีบัตรเสีย ๑๔,๕๕๒ ใบ หรือร้อยละ ๒.๓๔ ดังข้อมูล

ตารางที่ ๒ ผลคะแนนการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ปี ๒๕๕๕

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	หมายเลข	คะแนน (ร้อยละ)
๑	นางกรรณา ชิดชอบ (ภรรยานายเนวิน)	๔	๔๑๖,๐๘๖ (๖๖.๘๖)
๒	นายชจรณ จุดโต	๒	๑๓๘,๙๕๐ (๒๒.๓๓)
๓	นางสาวอุษษณีย์ ชิดชอบ (พี่สาวนายเนวิน)	๑	๒๕,๕๖๔ (๔.๑๑)

๔	นายประเสริฐ เลิศยะไธ	๓	๕,๓๗๓ (๐.๙๑)
๕	นายสุรศักดิ์ สมบูรณ์รัมย์	๕	๔,๑๗๒ (๐.๖๗)
	- บัตรเสีย		๑๔,๕๕๒ (๒.๓๔)
	- บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน		๑๗,๖๔๓ (๒.๙๒)
รวม			๖๖๒,๓๔๐ (๑๐๐.๐๐)

แหล่งที่มา: รวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดบุรีรัมย์

โดยนางกรรณา ชิดชอบ ผู้สมัครหมายเลข ๔ มีคะแนนมากที่สุดถึง ๔๑๖,๐๘๖ คะแนน หรือร้อยละ ๖๖.๘๖ ซึ่งถือว่านางกรรณา ชิดชอบ มีคะแนนเสียงในการเลือกตั้งครั้งนี้ถือเป็นสัดส่วนที่สูงมาก โดยนายขจรชน จุดโต ได้คะแนนเพียง ๑๓๘,๙๕๐ คะแนน หรือร้อยละ ๒๒.๓๓ ทั้งนี้ นางกรรณา ชิดชอบ มีคะแนนทิ้งห่างจากนายขจรชน จุดโต ซึ่งเป็นผู้ที่มีผลการเลือกตั้งเป็นอันดับที่ ๒ ถึง ๒๗๗,๑๓๖ คะแนน ในขณะที่นางอุษณีย์ ชิดชอบ ได้รับคะแนนการเลือกตั้งเพียง ๒๕,๕๖๔ คะแนน หรือร้อยละ ๔.๑๑ นายประเสริฐ เลิศยะไธ ๕,๓๗๓ คะแนน หรือร้อยละ ๐.๙๑ และอันดับสุดท้ายคือ นายสุรศักดิ์ สมบูรณ์รัมย์ ได้คะแนน ๔,๑๗๒ คะแนน หรือร้อยละ ๐.๖๗ ตามลำดับ

สัมพันธภาพในเชิงอำนาจ

สัมพันธภาพในเชิงอำนาจ หมายถึง ความเชื่อมโยงหรือเส้นทางการปฏิสัมพันธ์ของอำนาจอันจะเป็นตัวกำหนดบทบาทและสถานภาพของผู้ที่อยู่ในเครือข่ายความสัมพันธ์ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนได้เน้นศึกษาและอธิบายความสัมพันธ์ของอำนาจใน ๒ เครือข่ายความสัมพันธ์ คือ *ประการแรก* ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับนักการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ *ประการที่สอง* ความสัมพันธ์ของอำนาจระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในระดับชาติที่อยู่ในเครือข่ายความสัมพันธ์ซึ่งมีลักษณะของการเกื้อกูลและลักษณะต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในปี ๒๕๕๕ ครั้งนี้ มีการแข่งขันชิงไหวชิงพริบกันอย่างเข้มข้นระหว่างกลุ่มหัวอำนาจทางการเมืองที่สำคัญในจังหวัดบุรีรัมย์สองกลุ่มอำนาจที่สำคัญคือ *กลุ่มแรก* คือ กลุ่มนางกรรณา ชิดชอบ อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนก่อน ภายใต้กลุ่ม “เพื่อนเนวิน” ซึ่งเป็นกลุ่มอำนาจเก่าในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ นางกรรณา ชิดชอบเป็นภรรยาของนายเนวิน ชิดชอบ แกนนำพรรคภูมิใจไทยผู้ที่มีฐานคะแนนเสียงอย่างเหนียวแน่นอย่างยาวนานในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ *กลุ่มที่สอง* คือ กลุ่มของนายขจรชน จุดโต อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ผู้ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากนายโสภณ เพชรสว่าง นักการเมืองคนดังในจังหวัดบุรีรัมย์ภายใต้ชื่อ “กลุ่มเสื้อแดงจังหวัดบุรีรัมย์” ซึ่งมี

พื้นฐานการรวมกลุ่มภายใต้การเชื่อมโยงกับเครือข่ายกลุ่มคนเสื้อแดงในระดับชาติโดยมีสัญญาณทางการเมืองที่ดีจากผลของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดบุรีรัมย์เมื่อปี ๒๕๕๔ ที่ผ่านมาก็พรรคเพื่อไทยได้คะแนนในระบบสัดส่วนมากกว่าพรรคภูมิใจไทยถึง ๑ แสนกว่าคะแนน และยังสามารยแข่งเก้าอี้ ส.ส. แบบแบ่งเขตได้ ๒ ที่นั่งจากทั้งหมดที่มี ๙ ที่นั่ง และ กลุ่มที่สาม ซึ่งเป็นผู้สมัครคนสำคัญอีกคนหนึ่งในสนามแข่งขัน คือ กลุ่มของนางอุษษณีย์ ชิดชอบ (พี่สาวนายเนวิน) ภรรยาของ พ.ต.อ.ชวลิต ชิดชอบ (เขยตระกูลชิดชอบซึ่งได้เปลี่ยนนามสกุลตามภรรยา) อดีตนายก อบจ.บุรีรัมย์ปี ๒๕๔๖-๒๕๕๐ โดยนางอุษษณีย์ ชิดชอบ มีศักดิ์เป็นพี่สาวของนายเนวิน ชิดชอบ โดยสาเหตุที่ลงสมัครชิงเก้าอี้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในครั้งนี้ทั้งๆ ที่เป็นคนในตระกูลชิดชอบเช่นเดียวกับนางกรุณา สืบเนื่องจากเกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกันเองของคนภายในตระกูลชิดชอบมาก่อนหน้านี้ นางอุษษณีย์จึงตัดสินใจลงสมัครแข่งขันในครั้งนี้ด้วย

ดังนั้น จึงส่งผลให้เวทีทางการเมืองในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในปี ๒๕๕๕ จึงมีความหมายทางการเมืองมากกว่าการชิงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่การเลือกตั้งครั้งนี้จะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์นี้จะเป็นของกลุ่มนายเนวิน ชิดชอบ อย่างเหนียวแน่นอยู่หรือไม่ การเลือกตั้งครั้งนี้มีสัมพันธภาพในเชิงอำนาจมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างไร หรือผลการเลือกตั้งในครั้งนี้จะเป็นการสลายตัวของอำนาจเก่าของกลุ่มนายเนวิน ชิดชอบ ลงได้หรือไม่ อันจะส่งผลถึงฐานเสียงทางการเมืองของนักการเมืองและพรรคการเมืองในระดับชาติ รวมทั้งจะส่งผลถึงความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์มีการแข่งขันกันอย่างชัดเจนระหว่างพรรคการเมือง โดยผู้สมัครประกาศว่าตนสังกัดพรรคการเมืองหรือเป็นคนของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งอย่างชัดเจน หรือพรรคการเมืองให้การสนับสนุนในกระบวนการหาเสียงอย่างชัดเจน ดังกรณีของผู้สมัคร ดังต่อไปนี้

๑. นายชวธรณ จุฑโต ที่ได้ประกาศว่าตนเป็นผู้สมัครที่อยู่สังกัดพรรคเพื่อไทยหรือตัวแทนของกลุ่มคนเสื้อแดงจังหวัดบุรีรัมย์ โดยก่อนที่จะประกาศตัวลงสมัครนั้นได้ขอมติจากที่ประชุมของกลุ่ม นปช. จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อเสนอชื่อให้พรรคเพื่อไทยรับรองหรือแม้แต่การเดินทางไปพบกับอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ประเทศอินเดียเพื่อขอแรงสนับสนุน และในระหว่างการหาเสียงนั้นก็ให้มีแกนนำ และ ส.ส. ของพรรคเพื่อไทยได้ร่วมเข้ามาช่วยในการหาเสียงด้วย อันเป็นความพยายามของพรรคเพื่อไทยในการเจาะฐานคะแนนเสียงของกลุ่มนายเนวิน ชิดชอบ ที่สามารถยึดฐานคะแนนเสียงในจังหวัดบุรีรัมย์ได้อย่างยาวนานและหนาแน่น ทั้งนี้กลุ่มเพื่อไทยในจังหวัดบุรีรัมย์ได้สัญญาณทางการเมืองที่ดีเมื่อครั้งเลือกตั้ง ส.ส. เมื่อปี ๒๕๕๔ ที่ผ่านมาก็พรรคเพื่อไทยสามารถแข่งที่นั่งจากพรรคภูมิใจไทยได้ถึง ๒ ที่นั่ง และมีคะแนนแบบบัญชีรายชื่อในจังหวัดบุรีรัมย์มากกว่าพรรคภูมิใจไทยมากถึง ๑ แสนกว่าคะแนน

๒. นางกรรณา ชิดชอบ ประกาศตนในนามของพรรคภูมิใจไทย โดยมีฐานเสียงตามเขตพื้นที่ต่างๆ ที่กลุ่ม ส.ส.พรรคภูมิใจไทยเป็นเจ้าของพื้นที่ โดยการเลือกตั้งครั้งนี้ นางกรรณา ชิดชอบ ได้เน้นการชูนโยบาย ๓ กองทุน ในการหาเสียง คือ กองทุนสร้างอาชีพ ๑๐๐ ล้านบาท กองทุนส่งเสริมการศึกษา ๑๐๐ ล้านบาท และกองทุนพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา ๑๐๐ ล้านบาท ตลอดจนการขออาสาเข้าไปสานต่องานเดิมที่ตนเคยทำไว้ก่อนหน้านี้แล้ว สำหรับฐานเสียงสำคัญของนางกรรณานั้น คือ ฐานเสียงเดิมของนายเนวิน ชิดชอบ ฐานเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ที่สังกัดพรรคภูมิใจไทยทั้ง ๗ คน ที่มีอยู่อย่างหนาแน่นในระดับเครือข่ายนักการเมืองในระดับท้องถิ่น กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการในจังหวัด กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มองค์กรชุมชน บรรดากลุ่มหัวคะแนนต่างๆ รวมทั้งฐานเสียงทางการเมืองกลุ่มใหม่ คือ ฐานเสียงแฟนสโมสรฟุตบอลทีเอ็มบุรีรัมย์ฟิเอและฐานเสียงจากทีเอ็มสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์เอฟซี ซึ่งหลังจากที่เจ้าตัวได้ทุ่มเทโดยการเป็นประธานสโมสรบุรีรัมย์เอฟซีและเป็นผู้นำเชียร์ของทั้งสองทีเอ็มสโมสรมาโดยตลอด

๓. นายประเสริฐ เลิศยะโส ประกาศว่าตนเป็นตัวแทนของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยหรือกลุ่มคนเสื้อเหลืองจังหวัดบุรีรัมย์เนื่องจากตนเองก็เป็นแกนนำของกลุ่มคนเสื้อเหลืองในจังหวัดบุรีรัมย์อยู่แล้ว

ส่วนนางอุษษณีย์ ชิดชอบ แม้ไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองแต่ก็ประกาศแนะนำตัวโดยเสนอเป็นทางเลือกที่สามของชาวบุรีรัมย์และพยายามเสนอว่าตนมีทัศนคติแบบกลางๆ

การหาเสียงเลือกตั้ง

ในการหาเสียงเลือกตั้งนั้น ผู้สมัครแต่ละคนนิยมใช้รูปแบบการใช้สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ ได้แก่ ป้ายคัทเอ๊าท์ โปสเตอร์ แผ่นปลิว การใช้รถโฆษณาหาเสียง การแนะนำตัวผ่านทางอินเตอร์เน็ต และที่สำคัญคือมีการใช้ระบบตัวแทนที่เป็นอาสาสมัครหรือหัวคะแนนเข้าพบประชาชนโดยตรงโดยที่ตัวผู้สมัครไม่ต้องลงพื้นที่ก็ได้ ซึ่งระบบหัวคะแนนเป็นกลวิธีในการหาเสียงที่ได้รับความนิยมมาอย่างยาวนานและถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับการได้ชัยชนะในการเลือกตั้งทุกระดับในจังหวัดบุรีรัมย์ ในภาวะปกติหัวคะแนนจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับนักการเมืองอยู่แล้วหัวคะแนนจะเป็นผู้ช่วยในการรักษาคะแนนนิยมให้กับนักการเมืองโดยการประชาสัมพันธ์ผลงานของนักการเมืองให้ประชาชนทราบหรือทำหน้าที่ในการรวบรวมปัญหาและความต้องการของชาวบ้านเพื่อเสนอให้นักการเมืองทราบและนำไปสู่การแก้ไขต่อไป ส่วนในยามเลือกตั้งหัวคะแนนจะทำหน้าที่เป็นกลไกในการโน้มน้าวคะแนนเสียงจากประชาชนและแจกจ่ายกระจายเงินซื้อเสียงไปยังผู้เลือกตั้ง ควบคุมการลงคะแนนเสียงของผู้เลือกตั้งให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตกลงและช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งในการจัดทำกิจกรรมรณรงค์อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

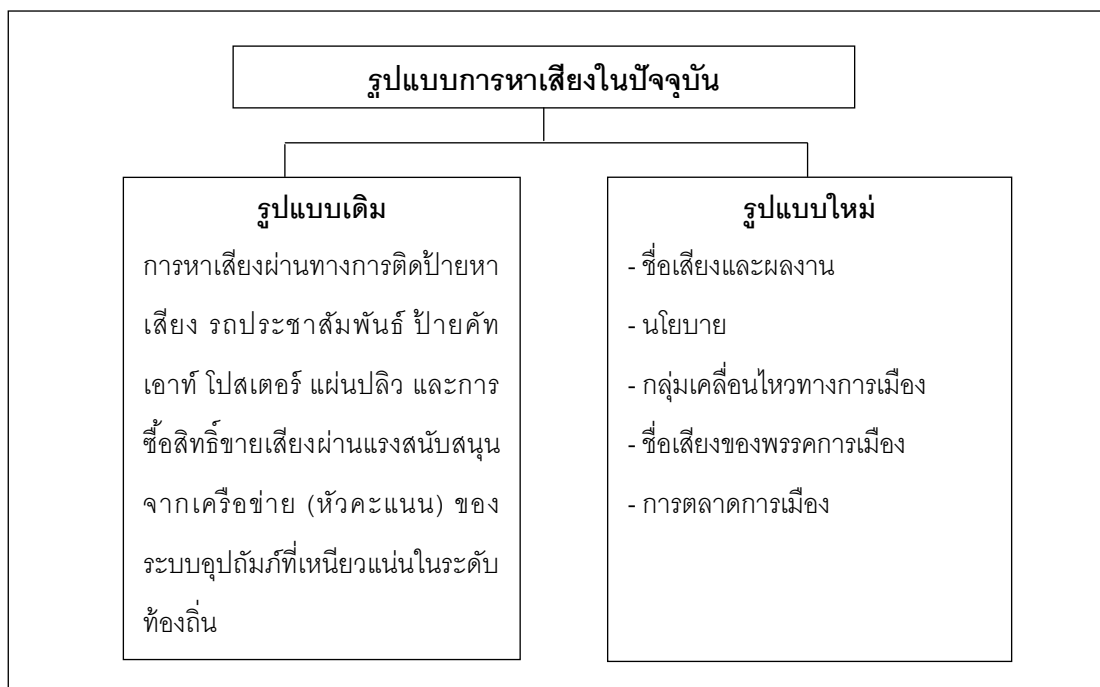
โดยการซื้อเสียงผ่านระบบห้วคะแนนนั้น ห้วคะแนนแต่ละคนจะเป็นผู้นำเงินไปแจกจ่ายกับผู้สิทธิเลือกตั้งหรือเจ้าบ้านซึ่งอาจเป็นการจ่ายเป็นรายคนหรือการเหมาจ่ายทั้งครอบครัวก็ได้ โดยที่ผู้สมัครเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องลงไปแจกเงินเอง ทั้งนี้ห้วคะแนนจะทำหน้าที่ในการรวบรวมจำนวนผู้สิทธิเลือกตั้งในพื้นที่และประเมินคะแนนเสียงที่ในแต่ละพื้นที่ควรจะได้อีกก่อนการเลือกตั้ง โดยห้วคะแนนเหล่านี้มักจะเป็นผู้อยู่ในพื้นที่ที่ประชาชนรู้จักมักคุ้นเป็นอย่างดีในพื้นที่ ซึ่งได้แก่ กลุ่มพ่อค้า นายทุน แกนนำกลุ่มองค์กรชุมชน หรือเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่มากพอสมควร ซึ่งมักเป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในสนามเวทีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นหรือสนามการเลือกตั้งกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านและในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาก่อน แต่ส่วนใหญ่แล้วห้วคะแนนมักเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์มี ๒๐๙ แห่ง ไม่ว่าจะเป็นในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล จนกระทั่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเองก็ตาม โดยนักการเมืองท้องถิ่นส่วนใหญ่แล้วมักจะมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับ นี่ทั้งนี้เพราะถือเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์ที่นักการเมืองเคยมีบุญคุณต่อกัน นอกจากนี้แล้วยังมีห้วคะแนนที่สำคัญในการรวบรวมมวลชนอีก คือ เครือข่ายกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีพื้นเพด้านฐานเสียงเป็นทุนเดิมอยู่แล้วตามแต่ละพื้นที่ของตนเพราะกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านถือว่าเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับความเป็นอยู่ของประชาชนซึ่งประชาชนจะให้การยอมรับนับถือโดยทั่วไป หรือในอดีตก่อนที่จะได้รับตำแหน่งในปัจจุบันนั้นอาจเป็นผู้ที่เคยได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายทางการเมือง กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจนชนะการเลือกตั้ง จึงต้องตอบแทนด้วยการเป็นห้วคะแนนในการช่วยหาเสียงแก่ผู้สมัคร

การใช้เงินซื้อเสียงเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมอยู่เสมอสำหรับการเลือกตั้งของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยวิธีการแจกเงินจะมีการแบ่งระดับห้วคะแนนผู้นำเงินไปจ่ายแก่ประชาชนตามลำดับขั้นหรือที่เรียกกันว่า แกน A แกน B และแกน C โดยแกน A จะเป็นห้วคะแนนในระดับเขตเลือกตั้งหรือในระดับอำเภอ และจะเป็นผู้ที่คอยจัดการด้านการถ่ายทอดการประสานงานไปสู่ผู้นำในระดับแกน B ซึ่งเป็นแกนนำในระดับตำบลหรือระดับหมู่บ้านซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มแม่บ้าน อสม. ซึ่งจะมีหน้าที่ในการรวบรวมคะแนนเสียงและประสานงานการแจกจ่ายเงินไปสู่ชาวบ้านทั่วไปในระดับแกน C ซึ่งการแจกจ่ายเงินซื้อเสียงมักจะจ่ายก่อนวันเลือกตั้งประมาณ ๓-๗ วัน โดยมีทั้งการจ่ายเป็นรายบุคคลหรือเหมารวมทั้งครอบครัว ซึ่งชาวบ้านทั่วไปในระดับแกน C จะได้รายละเอียด ๒๐๐ บาท ผู้นำในระดับแกน B จะได้รายละเอียด ๑,๐๐๐ บาท ส่วนผู้นำในระดับแกน C จะได้รายละเอียดไม่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท ทั้งนี้หากผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งแกนนำห้วคะแนนในแต่ละระดับจะได้รับเงินหรือได้รับเป็นสิ่งของพิเศษเพื่อเป็นรางวัลตอบแทนตามความสำคัญของแต่ละคน

ดังนั้น รูปแบบการหาเสียงของผู้สมัครเป็นนายก อบจ.บุรีรัมย์ส่วนใหญ่แล้วจะไม่เน้นการตั้งเวทีปราศรัยขนาดใหญ่เพื่อประชาสัมพันธ์นโยบายและวิสัยทัศน์ของผู้สมัครแต่ละคนแต่อย่างใด แต่ยังคงนิยมรูปแบบการหาเสียงแบบดั้งเดิม คือ การหาเสียงผ่านทางรถติดป้ายหาเสียง รถประชาสัมพันธ์ ป้ายคัทเออร์ โปสเตอร์ แผ่นปลิว และการอาศัยบรรดากลุ่มห้วคะแนนของแต่ละฝ่ายที่มีอยู่อย่างเหนียวแน่นในระดับ

ชุมชน ทั้งนี้สืบเนื่องจากบทบาทของกลุ่มเครือข่ายระบบอุปถัมภ์ในระดับท้องถิ่นยังมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดตัวผู้แทนของประชาชน อย่างไรก็ตาม นอกจากการเลือกตั้งในจังหวัดบุรีรัมย์จะยังคงรูปแบบการหาเสียงแบบเดิมดังที่กล่าวไว้แล้วนั้น ผลการศึกษาคั้งนี้ยังพบอีกว่า ภาพของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมอยู่หลายประการ กล่าวคือ พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในภาพรวมนั้น จะตัดสินใจเลือกตั้งนักรการเมืองโดยมิได้พิจารณาเพียงแค่ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการซื้อขายเสียงและแรงสนับสนุนจากเครือข่ายของระบบอุปถัมภ์แบบเดิมอย่างที่เคยเป็นเท่านั้น หากแต่มีปัจจัยอื่นๆที่เข้ามาอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชน ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ ๑ รูปแบบการหาเสียงทางการเมืองของจังหวัดบุรีรัมย์ในปัจจุบัน

แหล่งที่มา: ไททัศน์ มาลา (๒๕๕๖)

จากแผนภาพ จะพบว่า รูปแบบการหาเสียงทางการเมืองของจังหวัดบุรีรัมย์ในปัจจุบันนั้นมีการผสมผสานทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะรูปแบบใหม่นั้นอันได้แก่ จากซื้อเสียงหรือผลงานทางการเมืองของผู้สมัครแต่ละคน นโยบายของผู้สมัครแต่ละคน กระแสความนิยมต่อกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด ซื้อเสียงของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด รวมทั้งอิทธิพลจากแนวคิดการตลาดการเมืองที่ผู้สมัครเสนอขายแก่ประชาชน ซึ่งความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนนั้นได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการหาเสียงและการรักษาฐานเสียงของนักรการเมืองที่มีการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงนี้ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งฐานอำนาจเดิมในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีการปรับตัวต่อกระแส

ของความเปลี่ยนแปลงและเข้าใจต่อความเปลี่ยนแปลงนี้ได้เป็นอย่างดี อันเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพในเชิงอำนาจระหว่างประชาชนกับนักการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์

การเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพในเชิงอำนาจ

การเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพในเชิงอำนาจของการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์นั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจซึ่งมีแนวโน้มหรือทิศทางอย่างไร โดยในการศึกษาค้างนี้เขียนได้พยายามเน้นศึกษาและอธิบายความเปลี่ยนแปลงในเชิงอำนาจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับการเมืองในระดับชาติและประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงของระบบอุปถัมภ์ การซื้อสิทธิขายเสียง ความเปลี่ยนแปลงของกลยุทธ์ที่ใช้ในการหาเสียง การรักษาฐานเสียง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ โดยมองผ่านปรากฏการณ์ทางการเมืองของการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์

วิถีชีวิตของคนชนบทในจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่แล้วก็คล้ายคลึงกับคนชนบทในพื้นที่จังหวัดอื่นโดยทั่วไป กล่าวคือ คนส่วนใหญ่ที่อยู่ในพื้นที่ชนบทก็คือคนเฒ่าคนแก่และเด็ก ในขณะที่วัยทำงานนั้นส่วนใหญ่แล้วต่างเข้าไปทำงานในเมืองใหญ่หรือตามแหล่งนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็ การใช้แรงงาน การขายสลากกินแบ่งรัฐบาล การประกอบธุรกิจ เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานบริษัท งานห้างร้านเอกชน หรือแม้กระทั่งแรงงานที่อยู่ต่างประเทศ โดยกลุ่มคนเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีการรับรู้ข่าวสารและบริบททางสังคมในพื้นที่ที่ตัวเองทำงานเป็นอย่างดี และที่สำคัญคือมีการติดต่อสื่อสารกับญาติพี่น้องที่อยู่ในชนบทอยู่เสมอ ทำให้สามารถรับรู้ถึงเหตุการณ์บ้านเมืองได้หลายช่องทางและเข้าใจลักษณะของความเป็นไปทั้งในสังคมชนบทและสังคมเมืองจากหลากหลายทิศทาง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้รับรู้ความเป็นไปและสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมโลกปัจจุบันเป็นอย่างดี

ถึงแม้ว่าญาติพี่น้องของคนในสังคมชนบทจะเข้ามาหางานทำในเมืองใหญ่เป็นจำนวนมากก็ตาม ทว่าพวกเขาเหล่านั้นยังคงรักษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างกันได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะมีการสื่อสารต่อกันอย่างเหนียวแน่น ไม่ว่าจะเป็ความสัมพันธ์ระหว่างคนชนบทที่เข้ามาอยู่ในเมืองใหญ่ด้วยตนเองและกับญาติพี่น้องที่อยู่ในพื้นที่ชนบท โดยผ่านทาง การพูดคุยทางโทรศัพท์ การกลับบ้านที่ต่างจังหวัดในช่วงเทศกาลสำคัญต่างๆ และบนโลกสังคมออนไลน์ โดยสิ่งนี้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความเป็นไปและความเป็นจริงของในแต่ละสังคมระหว่างกัน ประกอบกับการที่สังคมชนบทในปัจจุบันมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้หลากหลายช่องทางเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็ โทรศัพท์ วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต หรือแม้แต่การรับชมข่าวสารตามช่องทางสถานีโทรทัศน์ที่หลากหลาย เพราะปัจจุบันเริ่มมีการแผ่ขยายในเรื่องของการติดตั้งสัญญาณจากจานดาวเทียมในแต่ละครัวเรือนมากขึ้น ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองและมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่กว้างขึ้น ลึกซึ้ง และมีทางเลือกในการรับรู้ได้มากขึ้นกว่าเดิม

ส่งผลให้สังคมชนบทของไทยได้กลายเป็นสังคมชนบทในรูปแบบใหม่ที่เกิดความเชื่อมั่นในการแสดงออกบนพื้นที่ทางสังคมและมีการสร้างความรู้สึกร่วมกัน โดยเฉพาะวิถีชีวิตของคนชนบทที่เข้ามาทำงานในเมืองใหญ่หรือตามแหล่งนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ ได้มีโอกาสในการพบปะพูดคุยและสร้างเครือข่ายระหว่างกัน บนพื้นฐานของการมีความรู้สึกร่วมกัน ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ต่อกัน อย่างกรณีวาทกรรมของคำว่า “คนบ้านเดียวกัน” สิ่งนี้ได้กลายเป็นพลังให้กับสังคมชนบทในรูปแบบของท้องถิ่นนิยม (localism) และภูมิภาคนิยม (regionalism) ที่ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพในเชิงอำนาจแนวคิด และอุดมการณ์ทางการเมืองของชนบทที่มีร่วมกัน

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพในเชิงอำนาจทางการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์ อันเป็นความเปลี่ยนแปลงในเชิงอำนาจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับการเมืองในระดับชาติ โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงของระบบอุปถัมภ์ การซื้อสิทธิขายเสียง กลยุทธ์ที่ใช้ในการหาเสียง การรักษาสถานเสียง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ ทั้งนี้เกิดจากสาเหตุที่สำคัญอย่างน้อย ๕ ประการด้วยกัน ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ ๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพ
ในเชิงอำนาจทางการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์

แหล่งที่มา: ไททัศน์ มาลา (๒๕๕๖)

๑. ชื่อเสียงของพรรคการเมือง

ชื่อเสียงของพรรคการเมือง หมายถึง สถานภาพของความถี่ใจของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในระดับชาติไม่ว่าจะเกิดจากอุดมการณ์ทางการเมือง แนวคิดทางการเมือง นโยบายทางการเมือง ผลงานที่ผ่านมาของพรรคการเมือง รวมทั้งตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อความนิยมชมชอบของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมือง โดยบนพื้นฐานที่สนามการแข่งขันของเวทีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ในปี ๒๕๕๕ นี้ ถือว่าเป็นมิติใหม่ทางการเมืองในระบอบถิ่นที่มีการใช้ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner) เพื่อใช้เป็นกลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการขบเคี้ยวกันทางการเมืองระหว่างพรรคเพื่อไทยและพรรคภูมิใจไทยที่ทั้งสองพรรคพยายามส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรค เพื่อเข้าชิงเก้าอี้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ หรืออาจกล่าวอีกแง่หนึ่งก็คือ การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ครั้งนี้เป็นการขบเคี้ยวกันระหว่างนายชวรัตน์ ชาญโต ผู้สมัครที่ได้รับการสนับสนุนจากพรรคเพื่อไทยกับนางกรรณา ชิดชอบ ที่ได้รับการสนับสนุนจากพรรคภูมิใจไทย

ในการเลือกตั้งครั้งนี้ นอกจากจะมีการใช้ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner) เพื่อใช้เป็นกลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งแล้ว ยังได้อาศัยชื่อเสียงของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ “กลุ่ม นปช.” ภายใต้แรงสนับสนุนของเครือข่ายกลุ่มคนเสื้อแดงซึ่งเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองในระดับชาติมาใช้เป็นยุทธวิธีในการหาเสียงอีกด้วย ดังกรณีของนายชวรัตน์ ชาญโต ในฐานะที่เป็นผู้สมัครที่พรรคเพื่อไทยให้การรับรองนั้น ก่อนที่จะมีการส่งชื่อนายชวรัตน์ ชาญโต ลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงในจังหวัดบุรีรัมย์ได้ลงมติร่วมกันเพื่อส่งชื่อของนายชวรัตน์ ชาญโต เพื่อให้กรรมการบริหารพรรคเพื่อไทยให้การรับรองในฐานะที่พรรคเพื่อไทยเป็นพรรคที่กลุ่มคนเสื้อแดงในจังหวัดบุรีรัมย์ให้การสนับสนุน นอกจากนี้ก่อนที่นายชวรัตน์ ชาญโต จะลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น เขาและผู้แทนของพรรคเพื่อไทยในจังหวัดบุรีรัมย์ได้เดินทางไปพบกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีที่ประเทศอินเดียเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้ ซึ่งทาง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เองก็พร้อมที่จะให้การสนับสนุนนายชวรัตน์ ชาญโต ลงรับสมัครในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในนามตัวแทนของพรรคเพื่อไทยอีกด้วย หรือแม้แต่การขึ้นปราศรัยหาเสียงของนายชวรัตน์ ชาญโต ในแต่ละครั้งนั้นก็ได้มีการชูนโยบายของพรรคเพื่อไทยเพื่อช่วยในการหาเสียง คือ นโยบาย ๓๐ บาทรักษาทุกคน นโยบายกองทุนหมู่บ้าน นโยบายพักชำระหนี้เกษตรกร นโยบายรับจำนำข้าวเปลือก และนโยบายค่าแรงขั้นต่ำ ๓๐๐ บาท ภายใต้กระแสความนิยมของพรรคเพื่อไทยที่มีบทบาทสำคัญต่อนโยบายสาธารณะเนื่องจากการเป็นพรรคเสียงข้างมากของรัฐบาลในขณะนั้น

สะท้อนให้เห็นว่า การอาศัยชื่อเสียงของพรรค (party banner) นโยบายของพรรคและกระแสความนิยมของพรรคเพื่อไทย ได้ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์ผ่านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ โดยปรากฏการณ์ทางการเมืองจากผลของการเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่า สัมพันธภาพในเชิงอำนาจระหว่างกลุ่ม

เครือข่ายอุปถัมภ์ในระดับท้องถิ่นกับอำนาจของประชาชนชนในระดับรากหญ้า กำลังมีความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อระบบโครงสร้างอำนาจในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก กล่าวคือ อำนาจของประชาชนกำลังมีบทบาทในการต่อรองทางการเมืองและมีทางเลือกในระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะผ่านช่องทางของกระบวนการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งในระดับชาติหรือการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นก็ตาม

ดังนั้น การแข่งขันทางการเมืองในการเลือกตั้งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า นอกจากจะมีปัจจัยของเครือข่ายระบบอุปถัมภ์จากภายในแล้ว การเมืองในระดับท้องถิ่นในปัจจุบันนั้นได้รับแรงผลักดันทางการเมืองหรืออิทธิพลจากปัจจัยภายนอกเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ การเมืองในระดับท้องถิ่นมีความเกี่ยวพันกับพรรคการเมืองในระดับชาติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการใช้ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (Party Banner) อันเกิดจากผลงานทางการเมืองของแต่ละพรรค นโยบายของพรรคการเมือง หรือแม้แต่ผู้นำคนสำคัญของพรรคการเมือง นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงชื่อเสียงของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองในระดับชาติมาใช้เป็นยุทธวิธีในการหาเสียงเพื่อสร้างความได้เปรียบในการขยายฐานเสียงและการเรียกร้อยละคะแนนนิยมในพื้นที่ให้เพิ่มมากขึ้น อันเป็นกลวิธีในการหาเสียงที่พยายามแสวงหาฐานสนับสนุนทางการเมืองจากประชาชนผู้มีความรู้สึกร่วมทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน หรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน ให้เข้ามาร่วมเป็นพันธมิตร ซึ่งเป็นการพยายามหาวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง โดยวิธีการดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นกลวิธีในการหาเสียงของผู้สมัครเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่มักใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ทั้งในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๒. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นขบวนการปฏิรูปที่เข้มข้นและมีรูปแบบที่หลากหลายของภาคประชาชน โดยมุ่งเน้นไปที่การเรียกร้อยละสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งความเป็นธรรมในมิติต่างๆ ในสังคม ซึ่งขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์นั้น มีขบวนการเคลื่อนไหวอย่างน้อยสองกลุ่มที่สำคัญคือ

กลุ่มแรก คือ เครือข่ายแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติหรือกลุ่ม นปช. จังหวัดบุรีรัมย์ โดยเมื่อต้นเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ เครือข่ายแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติหรือกลุ่ม นปช. ที่จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนกว่า ๒๐๐ คน ซึ่งนำโดยนายสุรศักดิ์ เพชรสว่าง (บุตรชายของนายโสภณ เพชรสว่าง) ซึ่งเป็นอดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทยและปัจจุบันเป็นแกนนำของกลุ่มคนเสื้อแดงจังหวัดบุรีรัมย์ ได้จัดการประชุมกลุ่มคนเสื้อแดงขึ้นที่บ้านพักของนายชจรณ จุดโต ที่อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการขอมติจากที่ประชุมในการเสนอชื่อ นายชจรณ จุดโต เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ โดยการขอมติในครั้งนี้เพื่อที่จะนำชื่อของนายชจรณให้พรรคเพื่อไทยให้การสนับสนุน และที่สำคัญคือการมีความประสงค์ที่จะให้

องค์กรของคนเสื้อแดงในจังหวัดบุรีรัมย์ทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เป็นฐานสนับสนุนทางการเมืองของคนเสื้อแดงในระดับท้องถิ่นเพื่อต่อสู้กับฐานเสียงของกลุ่มการเมืองของตระกูลชินชบ โดยเฉพาะการที่จะส่งนายขจรณ จุตโต ลงชิงเก้าอี้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ที่จะมีการเลือกตั้งในปี ๒๕๕๕

กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในจังหวัดบุรีรัมย์ ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในจังหวัดบุรีรัมย์นั้น แม้จะมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองมาก่อนหน้านี้แล้วก็ตาม แต่ถือว่าได้เริ่มมีการจัดเป็นองค์กรในเชิงโครงสร้างเมื่อปี ๒๕๕๒ ซึ่งนำโดยนายอัมพันธ์ ศรีสุขพรชัย เป็นประธานกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในจังหวัดบุรีรัมย์ อันเป็นผลจากเวทีการประชุมคณะกรรมการพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๒ ณ สวนธรรมเทียนศิริ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งโครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในจังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

(๑) สภาพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย กรรมการที่เป็นประธานสภา สภาพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยอำเภอของทุกอำเภอทุกอำเภอเป็นกรรมการสภาพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจังหวัดโดยตำแหน่ง

(๒) สำนักงานเลขาธิการสภาพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจังหวัด

(๓) สภาพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเขตเลือกตั้ง

(๔) สภาพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยอำเภอ ประกอบด้วย กรรมการที่พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่เลือกตัวแทนจากตำบล หมู่บ้าน และชุมชน แห่งละ ๑ คน เลือกกันเองเป็นกรรมการสภาพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยอำเภอ

ทั้งนี้การจัดโครงสร้างดังกล่าวมีเพื่อวัตถุประสงค์ที่สำคัญสองประการ คือ เพื่อขอเสียงมติในการจัดตั้งคณะกรรมการโครงสร้างพันธมิตรบุรีรัมย์และเพื่อรองรับการขยายตัวของพรรคการเมืองใหม่ซึ่งจะได้ส่งตัวแทนลงสมัครแข่งขันทางการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองอยู่เสมอ โดยเฉพาะเครือข่ายแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติหรือกลุ่ม นปช. จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีบทบาทในการเชื่อมโยงคะแนนความนิยมระหว่างประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์กับนโยบายของพรรคเพื่อไทยที่กำลังเป็นพรรคจัดตั้งรัฐบาลอยู่ในขณะนั้น ซึ่งจากเวทีการแข่งขันทางการเมืองกรณีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในปี ๒๕๕๕ นั้น ถึงแม้ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทยจะแพ้คะแนนการเลือกตั้งจากผู้สมัครพรรคภูมิใจไทยก็ตาม ทว่ากระแสความนิยมชมชอบต่อนโยบายของพรรคเพื่อไทยของประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะความนิยมจากคนในภาคอีสานนั้น จะกลายเป็นแรงผลักดันจากภายนอกที่มีบทบาทสำคัญที่อาจมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงฐานคะแนนเสียงทางการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์ในอนาคต

๓. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

โลกยุคเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันได้ทำให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมีการแพร่กระจายไปทั่วทุกภาคส่วนของประเทศ ส่งผลให้ประชาชนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทสามารถที่จะมีทางเลือกทางการเมือง (political choice) และมีทางเลือกในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายช่องทางเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อกระแสรองไม่ว่าจะเป็นการติดตั้งจานดาวเทียมของแต่ละครัวเรือนตามหมู่บ้านต่างๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์นับวันยิ่งได้รับความนิยมมากขึ้น การกระจายข่าวสารทางการเมืองผ่านทางวิทยุชุมชนที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่ในการรับรู้เรื่องราวความเคลื่อนไหวในท้องถิ่น อินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้ทั่วโลก หรือแม้แต่ประสบการณ์จากการเข้าไปทำงานในเมืองใหญ่หรือในต่างประเทศก็ตามล้วนแล้วแต่มีผลทำให้สังคมชนบทของไทยเกิดการสร้างเครือข่ายทางสังคมในรูปแบบใหม่ ที่มีแนวโน้มว่าจะส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชนบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีวิถีชีวิตที่ต้องการรับรู้เรื่องสิทธิในระบอบประชาธิปไตยมีการแผ่ขยายมากยิ่งขึ้น การรับรู้ถึงบริบททางวิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองมีมากขึ้น การมีเครือข่ายทางอุดมการณ์ทางการเมืองมากขึ้นและมีพื้นที่กระดานสาธารณะในการแสดงออกหรือเปิดพื้นที่ทางการเมืองในการแสดงเจตจำนงร่วมกันในรูปแบบใหม่ของผู้มีมากขึ้นตามมาด้วย ทั้งหมดนี้ย่อมส่งผลให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองและมีความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมมากกว่าเดิม^๑

นอกจากนี้แล้ว ผู้สมัครชิงตำแหน่งนายก อบจ.บุรีรัมย์ ยังได้ใช้เทคโนโลยีผ่านทางอินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยในการหาเสียง โดยมีการแนะนำตัวและนำเสนอผลงานที่ผ่านมาของตัวผ่านทางอินเทอร์เน็ต อาทิ นายขจรธน จุฑโต ได้บันทึกวีดิทัศน์ในการกล่าวแนะนำตัวเอง ส่วนนางอุษษณีย์ ชิดชอบ ได้เปิดเว็บไซต์ส่วนตัวเพื่อนำเสนอนโยบายและประวัติการทำงานที่ผ่านมาของตน แต่อย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวยังไม่ค่อยได้รับความนิยมจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเท่าที่ควร หากเทียบกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ คลื่นวิทยุท้องถิ่น และการสนทนา

๔. การกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบถ่ายอำนาจในการตัดสินใจจากรัฐบาลกลางสู่การตัดสินใจของประชาชนในระดับท้องถิ่น ซึ่งในระยะเปลี่ยนผ่านของการปกครองท้องถิ่นไทยระหว่างปี ๒๕๔๐ จนถึงปัจจุบันนั้น ในภาพรวมแล้วได้ส่งผลกระทบในทางบวกต่อระบบโครงสร้างความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่นเป็นอย่างมาก กล่าวคือ อำนาจในด้านการเมือง การปกครอง การงบประมาณ และการบริหารจัดการได้เคลื่อนย้ายจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น ทำให้การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ในส่วนของประชาชนนั้นก็มีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดตัวผู้แทน (นักการเมืองท้องถิ่น) เพื่อ

^๑ รวบรวมข้อมูลโดยสังเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์ นายบุญชู คงมี (ผู้ใหญ่บ้าน) นายถาวร ลับโกษา (อดีตประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล) นายเฉลียว เขียนรัมย์ (ชาวบ้าน) และนายสามารถ การัมย์ (ชาวบ้าน)

เข้าไปดูแลและรักษาผลประโยชน์ของท้องถิ่นแทนประชาชนในพื้นที่ ผ่านกระบวนการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็น ทั้งในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในขณะที่นักการเมืองท้องถิ่นก็ต้องทำหน้าที่โดยต้องรับผิดชอบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตามหลักความเป็นตัวแทน

ภายใต้ลักษณะของความเป็นตัวแทนของนักการเมืองท้องถิ่นที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อนโยบายของท้องถิ่นและต่อประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นนั้น ส่งผลให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ที่จะรักษาสีทธิและอำนาจทางการเมืองของตนเองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นจากนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างชัดเจน ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งหรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับอำนาจในการบริหารและการปกครองท้องถิ่น ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการรับรู้ถึงเรื่องราวและความเป็นไปที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น การปรึกษาหารือ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำประชาคม รวมทั้งการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละครั้ง ทำให้กระบวนการซื้อสิทธิขายเสียงไม่ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจของประชาชนอีกต่อไป เพราะประชาชนเกิดการเรียนรู้ต่อคำมั่นสัญญาที่นักการเมืองได้ให้ไว้ตอนหาเสียงก่อนการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง ประชาชนเกิดการเปรียบเทียบถึงผลงานที่ผ่านมาของนักการเมืองแต่ละคนที่ได้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวม ความรู้ความสามารถ นิสัยใจคอ บุคลิกลักษณะ และความเหมาะสมของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน รวมทั้งได้รู้จักมักคุ้นกับตัวผู้สมัครแต่ละคนเป็นอย่างดี ทำให้กระบวนการประชาธิปไตยผ่านการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นที่ผ่านมาจึงมีความผูกพันต่อวิถีคิดและวิถีชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์มี ๒๐๙ แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ๑ แห่ง เทศบาลเมือง (ทม.) ๒ แห่ง เทศบาลตำบล (ทต.) ๕๑ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อีก ๑๕๕ แห่ง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลหรือ อบต. ถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ซึ่งที่ผ่านมากการปกครองท้องถิ่นและการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ว่านักการเมืองที่ดีและนโยบายทางการเมืองที่ดีในความหมายของเขานั้นเป็นอย่างไร กล่าวคือ นักการเมืองที่ดีของในแต่ละท้องถิ่นอาจไม่เหมือนกับภาพของนักการเมืองในพื้นที่อื่นๆ หรือนักการเมืองที่ดีในสายตาของคนในท้องถิ่นก็ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะตามภาพลักษณ์ของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของสื่อมวลชนและบุคคลจากภายนอกให้ภาพไว้ ส่วนนโยบายที่ดีของในแต่ละท้องถิ่นนั้นก็คือนโยบายที่ทำให้ประชาชนสามารถที่จะจับต้องได้ สัมผัสได้ว่าเป็นนโยบายที่ได้ส่งผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่อย่างเห็นได้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น เข้าถึงแหล่งทรัพยากรได้มากขึ้น มีความสะดวกสบายมากขึ้น หรือที่นิยมเรียกกันว่า “นโยบายที่กินได้” แม้ว่าวิถีของนโยบายเหล่านั้นอาจไม่ถูกใจหน่วยงานอื่นหรือจากบุคคลภายนอกก็ตาม เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วนโยบายเหล่านี้มักถูกสังคมมองว่าเป็นนโยบายที่มุ่งแก้ไขปัญหาในระยะสั้นและมีความเป็นประชานิยม

โดยสรุปแล้ว ปรากฏการณ์ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการผ่องถ่ายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่นนี้ จึงสะท้อนผ่านทางสัมพันธภาพในเชิงอำนาจของประชาชนที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ ผลของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ถึงบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง การตัดสินใจทางการเมือง การตรวจสอบทางการเมืองหรือแม้แต่มุมมองและทัศนคติต่อการเมืองของคนในท้องถิ่นก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปผ่านการนิยามความหมายขึ้นมาเองของคำว่า “นักการเมืองที่ดี” กับ “นโยบายสาธารณะที่ดี” ที่ปัจจุบันจะให้ความหมายมาพร้อมกับความเป็นท้องถิ่นนิยม (localism) ของพื้นที่ในแต่ละแห่ง

๕. การตลาดการเมือง

การตลาดการเมือง (political marketing) หมายถึง การเมืองที่ใช้การตลาดนำ โดยพรรคการเมือง นักการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้เสนอขายนโยบายสาธารณะต่อประชาชนในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์หรือการหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง โดยการสร้างชุดของนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการและเสนอเป็นช่องทางเลือกให้กับประชาชน ในขณะที่ประชาชนผู้เลือกตั้งจะจ่ายค่าตอบแทนเป็นคะแนนเสียงแทนเงินเพื่อซื้อความเชื่อในแนวนโยบาย อุดมการณ์ทางการเมือง และสัญญาประชาคมจากนักการเมือง พรรคการเมือง หรือแม้แต่ชื่อเสียงของพรรคการเมือง โดยคาดว่าสิ่งเหล่านั้นจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตนรวมทั้งผลประโยชน์สูงสุด

หลังจากที่นายเนวิน ชิดชอบ ในฐานะที่เคยเป็นอดีตกรรมการบริหารพรรคพลังประชาชนถูกตัดสิทธิทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี (๒๕๔๙-๒๕๕๔) ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้ยุบพรรคพลังประชาชน ทำให้นายเนวินมีบทบาทได้เพียงอยู่เบื้องหลังการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง แต่บทบาทที่มีความโดดเด่นมากที่สุดของนายเนวิน ก็คือ การหันเหจากชีวิตทางการเมืองของตน โดยหันไปทุ่มเทเวลาให้กับการเป็นผู้จัดการทีมสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์พีอีเอ (Buriram PEA) (ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นสโมสร Buriram United) ซึ่งสามารถคว้าแชมป์ไทยพรีเมียร์ลีกปี ๒๕๕๔ แชมป์ไทยคม เอฟเอ คัพ และแชมป์โตโยต้า คัพ จนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป อีกทั้งยังสามารถนำทีมบุรีรัมย์เอฟซี (Buriram FC.) (ซึ่งมีนางกรรณา ชิดชอบ เป็นผู้จัดการทีม ภายใต้งบประมาณการสนับสนุนส่วนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ในสมัยที่นางกรรณา ชิดชอบ ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในขณะนั้น) สามารถคว้าแชมป์ดิวิชั่น ๑ ได้สำเร็จ โดยในระยะแรกนั้น นายเนวิน ชิดชอบ ได้มุ่งเน้นการสร้างทีมสโมสรฟุตบอลให้มีภาพลักษณ์ของการเป็นทีมฟุตบอลของคนบุรีรัมย์ ซึ่งความสำเร็จทั้งสองรายการนี้เป็นความสำเร็จที่อยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในปี ๒๕๕๕ ซึ่งย่อมจะเอื้อต่อการได้รับคะแนนความนิยมที่เพิ่มขึ้นของนางกรรณา ชิดชอบ เป็นอย่างมาก จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นางกรรณา ชิดชอบ รีบลาออกจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ก่อนที่จะครบกำหนดวาระประมาณเกือบสองเดือน เพราะกระแสความนิยมในกีฬาฟุตบอลของคนบุรีรัมย์ภายใต้การคุมทีมของ

นายเนวิน ชิดชอบ นั้น มีความผูกพันกับรูปแบบการสร้างเครือข่ายในรูปของท้องถิ่นนิยม (localism) รวมทั้งใช้เป็นกลวิธีในการหาเสียงและการรักษาฐานเสียงความนิยมในพื้นที่เป็นอย่างมาก

สำหรับคนบุรีรัมย์แล้ว ภาพลักษณ์ของนายเนวิน ชิดชอบ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่มีต่อกิจกรรมทางสังคมในจังหวัดบุรีรัมย์นั้นถือว่ามีความเห็นอกเห็นใจและผูกพันกับกิจกรรมของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะผ่านทางตัวของเขาเองโดยตรงหรือผ่านทางเครือข่ายบรรดาหัวคะแนนก็ตาม เพราะด้วยพื้นฐานจากประสบการณ์ของการเป็นครอบครัวนักการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์มานานบวกกับบุคลิกที่เข้าถึงประชาชนได้ง่าย โดยเฉพาะการขึ้นเวทีปราศรัยในการหาเสียงแต่ละครั้งเขาจะใช้ภาษาไทยเขมรในการปราศรัย ทำให้เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มคะแนนเสียงคนในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีภาษาถิ่นเป็นภาษาไทยเขมรอยู่แล้ว และบ่อยครั้งที่นายเนวิน ชิดชอบ จะเป็นผู้ให้การสนับสนุนกิจกรรมทางสังคมและงานเทศกาลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น งานแต่ง งานบวช งานศพ งานวัด งานขึ้นบ้านใหม่ งานมหรสพ งานระดมทุนเพื่อการกุศล และงานประเพณีประจำปีต่างๆ โดยเฉพาะงานการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในระดับท้องถิ่นนั้น ไม่ว่าจะเป็นทั้งในระดับตำบล อำเภอ และระดับจังหวัด ซึ่งถือว่านายเนวิน ชิดชอบ ค่อนข้างที่จะให้ความสำคัญและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นอย่างมากกว่านักการเมืองคนอื่น ๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเฉพาะภาพของเขาที่นอกจะเป็นผู้สนับสนุนแล้วยังเป็นผู้มอบถ้วยรางวัลและเป็นประธานในการจัดการแข่งขันอีกด้วย ดังนั้นแม้ว่าภาพพจน์และชื่อเสียงของนายเนวินจากสื่อมวลชนและบุคคลภายนอกมักจะมองเป็นภาพลบต่อวงการทางการเมืองไทยก็ตาม ทว่าในสายตาของคนในพื้นที่ที่ยังมองว่านายเนวินคือบุคคลที่ได้ทำคุณประโยชน์ต่อคนในพื้นที่และเป็นสัญลักษณ์ทางการเมืองของจังหวัดบุรีรัมย์

สำหรับความทุ่มเทของนายเนวิน ชิดชอบ ต่อทีมฟุตบอลนั้น เขาได้อาศัยความโดดเด่นจากบุคลิกลักษณะส่วนตัวของเขาที่เป็นคนกล้าได้กล้าเสียและมีความรักในกีฬาฟุตบอลอยู่เดิมแล้ว มาผนวกกับความสามารถในการบริหารจัดการทีมด้วยความเป็นมืออาชีพ เขาจึงเข้ามาดูแลทีมสโมสรบุรีรัมย์จนประสบความสำเร็จ ประกอบกับการที่เขาเติบโตมาจากอาชีพนักการเมืองที่เขา รู้ดีว่าประชาชนซึ่งเป็นฐานเสียงย่อมเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในสนามการเลือกตั้งทุกระดับ ดังนั้นเขาจึงพยายามที่จะสร้างความรู้สึกเกี่ยวพันของประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีต่อทีมสโมสรฟุตบอลเพื่อให้คนในพื้นที่เกิดการตื่นตัว ร่วมเชียร์ร่วมเป็นแฟนบอล และรู้สึกเป็นเจ้าของของทีมสโมสรฟุตบอล โดยการให้สิทธิประโยชน์แก่แฟนฟุตบอลผู้ซื้อบัตรเข้าชมการแข่งขันโดยสามารถใช้เป็นส่วนลดในการซื้อของในตลาดกลางเมืองบุรีรัมย์หรือการใช้เป็นส่วนลดในการซื้อบัตรเข้าชมภาพยนตร์ หรือแม้แต่การกระจายบัตรเข้าชมการแข่งขันของทีมสโมสรฟุตบอลแบบสิทธิพิเศษฟรี ไปยังเครือข่ายนักการเมืองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และบรรดาหัวคะแนนในแต่ละเขตพื้นที่ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ไปกระจายสิทธิในการเข้าชมอย่างทั่วถึง ทำให้กระแสความนิยมของประชาชนที่มีต่อการแข่งขันกีฬาฟุตบอลมีความตื่นตัวอย่างแพร่หลายโดยคนทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงและจับต้องได้มากยิ่งขึ้น จนทำให้กีฬาฟุตบอลกลายเป็นกระแสที่เป็นตัวเข้าไปเพิ่มความรู้สึกของความเป็น

ท้องถิ่นนิยม (localism) ที่มีความเหนียวแน่นมากขึ้น ซึ่งอาจพิจารณาได้จากวาทกรรมที่เกิดขึ้นในสนามการแข่งขัน อาทิ “แชมป์เซราะกราว” “นักรบปราสาทสายฟ้า” และ “Breath of Buriram”

สะท้อนให้เห็นว่า การใช้กลยุทธ์การตลาดการเมือง (political marketing strategy) ของนายเนวิน ชิดชอบ ที่มีการผนวกรวมระหว่างกระแสความตื่นตัวในกีฬาฟุตบอล (ความรู้สึกท้องถิ่นนิยม) ของประชาชนกับการพยายามรักษารัฐธรรมนูญเสียงทางการเมือง ทำให้กระแสของความนิยมที่มีต่อทีมสโมสรฟุตบอลกลายเป็นสินค้าทางการเมือง (political product) ที่ประชาชนสามารถจับต้องได้และกลายเป็นคำมั่นสัญญาในรูปแบบใหม่ (new promise) ที่ประชาชนได้ทำร่วมกับนักการเมือง อันกลายเป็นสัมพันธภาพในเชิงอำนาจในรูปแบบใหม่ ที่นักการเมืองเปรียบเสมือนผู้ประกอบการ (entrepreneur) ที่เสนอขายสินค้าและบริการให้กับประชาชนในรูปแบบของการบริหารจัดการที่ฟุตบอล ในฐานะที่ประชาชนถือว่าเป็นลูกค้า (client) ที่มีทางเลือกในการตัดสินใจ โดยวิธีการใช้กลยุทธ์การตลาดการเมืองเข้ามาช่วยในการรักษารัฐธรรมนูญเสียงนี้ได้ถูกแปลความและนำมาใช้เพื่อรักษารัฐธรรมนูญเสียงทางการเมืองและใช้กลวิธีในการหาเสียงเลือกตั้งในจังหวัดบุรีรัมย์ ไม่ว่าจะแก่นักการเมืองในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่นก็ตาม

ทั้งนี้สามารถพิจารณาได้จาก กรณีของการติดรูปถ่ายหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเดิมนั้นมักนิยมแต่งกายโดยชุดปกติขาวซึ่งมีการประดับประดาไปด้วยเหรียญ เข็ม และสายสะพาย อันเป็นการบ่งบอกถึงตำแหน่งยศถาบรรดาศักดิ์หรืออาจเป็นการแต่งกายโดยสวมชุดครุยปริญญาเพื่อแสดงวิทยฐานะของตน แต่ผู้สมัครเป็นนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ในยุคที่ทีมฟุตบอลของจังหวัดบุรีรัมย์กำลังได้รับความนิยมอย่างสูงนั้น ปรากฏว่า ผู้สมัครเป็นนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเฉพาะกลุ่มของนายเนวิน ชิดชอบ หันมาติดรูปถ่ายในป้ายประกาศหาเสียงโดยสวมเสื้อทีมสโมสรฟุตบอลของชาวจังหวัดบุรีรัมย์เพื่อเป็นยุทธวิธีในการหาเสียงเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็เวทีการเลือกตั้งในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือแม้แต่วิธีการหาเสียงของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็เช่นเดียวกัน ซึ่งการสวมเสื้อทีมฟุตบอลเพื่อใช้ในการติดรูปถ่ายหาเสียงหรือในกิจกรรมการหาเสียงต่างๆ ที่เป็นการแสดงออกทั้งหมดนี้ได้กลายเป็นวาทกรรมที่พยายามอธิบายให้เห็นว่ากลุ่มการเมืองเหล่านั้นคือกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มนายเนวิน ชิดชอบ นั่นเอง

อภิปรายผล

ระบบอุปถัมภ์ (patron-client system) เป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน (interdependence) ในลักษณะเชิงตั้ง (vertical) ระหว่างผู้มีอำนาจเหนือกว่า (ผู้ให้การอุปถัมภ์) กับผู้มีอำนาจด้อยกว่า (ผู้รับการอุปถัมภ์) โดยเฉพาะการอธิบายถึงเครือข่ายทางการเมืองของไทยมักจะถูกตีความโดยเชื่อมโยงกับอำนาจและอิทธิพล ซึ่งตั้งแต่หลังการปฏิรูปทางการเมืองของไทยเมื่อปี ๒๕๓๕ จนนำไปสู่การร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ (ฉบับที่ ๑๖) เป็นยุคที่ระบอบประชาธิปไตย

แบบตัวแทน (representative democracy) และแนวคิดด้านการกระจายอำนาจ (decentralization) กำลังได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในสังคมไทย ภายใต้ระบบการเมืองที่ตัวแทนมาจากการเลือกตั้งนั่นเองได้นำไปสู่การปรับระบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับนักการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติของไทยเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ประชาชนทั่วไปมีบทบาททางการเมืองมากขึ้นผ่านกระบวนการเลือกตั้งผู้แทน ระบบการเมืองได้นำไปสู่การผ่อนปรนสิทธิทางการเมืองให้แก่คนในระดับรากหญ้า ซึ่งต่างจากเดิมนั้นอำนาจทางการเมืองถูกผูกขาดไว้แต่เพียงคนบางกลุ่มในสังคมเท่านั้น

ถึงกระนั้นก็ตาม ระบบความสัมพันธ์แบบเครือข่ายอุปถัมภ์ในสังคมไทยได้มีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะเมื่อกระแสของการเลือกตั้งตัวแทนได้ขยายวงกว้างครอบคลุมไปทั้งในระดับเขตเมืองและชนบท ส่งผลให้ระบบอุปถัมภ์ได้ทำหน้าที่ในการเป็นตัวกลางเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับประชาชนในฐานะที่ประชาชนเป็นฐานคะแนนเสียงให้กับนักการเมือง ในขณะเดียวกันนักการเมืองก็มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับเครือข่ายทุกระดับชาติที่ลงทุนให้การสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ที่ใช้ในการเลือกตั้ง ผลของปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนผ่านทางกระบวนการซื้อสิทธิขายเสียงที่แพร่กระจายในระบบการเมืองตั้งของไทยในรอบหลายทศวรรษที่ผ่านมาและยังคงเป็นลักษณะของความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง (vertical) เหมือนเช่นเคย หากแต่ได้ผ่านกลไกแบบใหม่ทางการเมืองที่เรียกว่า “ธนาธิปไตย” (plutocracy) หรือ “ระบบของการใช้เงินซื้ออำนาจรัฐ” ดังที่ดาร์วิน เมตตาริกานนท์และปณิตดา เผือกพันธ์ (๒๕๓๕: ๓๕-๓๗) ได้อธิบายว่า ผลของการเลือกตั้งนั้นได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างความสัมพันธ์ของคนไทยในแบบเดิมที่เริ่มเปลี่ยนไปโดยมีอิทธิพลของเงินตราเป็นปัจจัยแทรกที่เข้ามามีอำนาจในการต่อรองกับระบบอุปถัมภ์ในแบบเดิมได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้มโนทัศน์เรื่อง “บุญ” กับ “อำนาจ” ซึ่งเป็นรากฐานของระบบอุปถัมภ์เริ่มลดความสำคัญลง โดยการเข้ามาแทนที่ของมโนทัศน์เรื่อง “ทุนที่มั่งคั่ง” กับ “อำนาจ” ซึ่งเป็นสัมพันธ์ภาพใหม่ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการกำหนดลักษณะความสัมพันธ์ในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ภาพของการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งของสังคมไทยที่ผ่านมานั้นมักให้ภาพเน้นไปที่ชนบทมากกว่าเขตเมือง อันเป็นภาพของการลดทอนความชอบธรรมทางการเมืองของคนในเขตชนบทหรือแม้แต่การพยายามอรรถาธิบายว่า คนเขตชนบทเป็นฐานเสียง ส่วนคนเขตเมืองเป็นฐานนโยบายให้กับรัฐบาลตั้งแนวคิดแบบสองนคราประชาธิปไตยของเอนก เหล่าธรรมทัศน์ (๒๕๔๖) ที่โด่งดังในอดีต

อย่างไรก็ตาม โลกยุคเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันได้ทำให้ข้อมูลข่าวสารมีการแพร่กระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ส่งผลให้ประชาชนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทสามารถที่จะมีทางเลือกทางการเมือง (political choice) และมีทางเลือกในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายช่องทางเพิ่มมากขึ้น

จากการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อกระแสรอง ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นของจำนวน การติดตั้งจานดาวเทียมของแต่ละครัวเรือนเพื่อรับชมรายการทีวีที่มีอยู่อย่างหลากหลาย การกระจาย ข่าวสารผ่านทางวิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น อินเทอร์เน็ต หรือแม้แต่ประสบการณ์จากการได้เข้าไป ทำงานในเมืองใหญ่หรือในต่างประเทศก็ตาม ล้วนแล้วแต่มีผลทำให้สังคมชนบทของไทยเกิดการสร้าง เครือข่ายทางสังคมในรูปแบบใหม่ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชนบทที่เปลี่ยนแปลงไป

วิถีชีวิตของคนในชนบทที่เปลี่ยนไปนั้น กล่าวคือ การรับรู้เรื่องสิทธิในระบอบประชาธิปไตยมีการแผ่ ขยายมากยิ่งขึ้น การรับรู้ถึงบริบททางวิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองและชนบทมากขึ้น การมีเครือข่ายทาง การเมืองมากขึ้น และมีพื้นที่กระดานสาธารณะที่เป็นการเปิดกระบอกเสียงหรือเปิดพื้นที่ทางการเมืองใน การแสดงเจตจำนงร่วมกัน (general will) ในรูปแบบใหม่ของปัจเจกบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องผูกติดกับพื้นที่ เหมือนเช่นเคย รวมถึงช่องทางในการแสดงออกถึงสิทธิทางการเมืองในลักษณะของขบวนการเคลื่อนไหว ทางสังคม (social movement) อันเป็นการเปิดพื้นที่ทางการเมืองสู่กลไกการควบคุมและตรวจสอบจาก ภาควิชาสังคม (civil society) ทำให้ระบบความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคมมีลักษณะเป็นแบบ โคจรขยายโยงใยและเป็นไปในแนวราบ (horizontal) มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ประกอบกับการที่ประชาชนได้เรียนรู้ ถึงระบอบประชาธิปไตยในระดับชุมชนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นผ่านการกระจายอำนาจและกระบวนการเลือกตั้ง ตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่างๆ หรือแม้แต่การได้รับผลสะท้อนโดยตรงจากนโยบาย ของรัฐบาลที่สังคมมักเรียกว่านโยบายประชานิยมก็ตาม ยิ่งทำให้แนวคิดเรื่องประชาธิปไตยได้ถูกขยาย ความหมาย ถูกสร้างวาทกรรม และถูกกำหนด โดยคนรากหญ้าเพื่อให้เกิดความครอบคลุมถึงอำนาจของ ประชาชนทั่วไปที่สามารถสัมผัสจับต้องได้หรือเป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนกินได้นั่นเอง

ปรากฏการณ์ทางการเมืองเช่นนี้ได้ส่งผลสะท้อนต่อการเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้าง ความสัมพันธ์ของคนในสังคม โดยเฉพาะสัมพันธภาพในเชิงอำนาจทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและใน ระดับชาติที่สะท้อนผ่านการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละครั้ง ดังงานเขียนของเจมส์ ซี สกอตต์ (๒๕๓๓: ๑๐๐-๑๐๕) ที่ได้อธิบายถึงบรรยากาศการแข่งขันทางการเมืองผ่านกระบวนการ เลือกตั้งว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การแปรรูปความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับผู้รับการอุปถัมภ์ ดังนั้น จะพบว่า การอธิบายในเรื่องของระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยกำลังถูกท้าทายจากองค์ความรู้รูปแบบ ใหม่ที่พยายามอธิบายว่าความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างนักการเมือง (ผู้ให้การอุปถัมภ์) กับประชาชน (ผู้รับการอุปถัมภ์) ทั้งในแง่ของการเลือกตั้ง การเป็นฐานคะแนนเสียง หรือแม้แต่การซื้อสิทธิขายเสียงก็ตาม กำลังลดทอนบทบาทความสามารถในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองของคนในชนบทอยู่ทุกชั่วขณะ

เพราะปัจจุบันแนวคิดเหล่านี้ไม่สามารถที่จะอธิบายพฤติกรรมทางการเมืองของคนชนบทโดยเฉพาะ พฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในชนบทได้เหมือนเคยในอดีตอีกต่อไป

ทั้งนี้ ผลของการศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพและการเปลี่ยนแปลงในเชิงอำนาจในการเลือกตั้ง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์นั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงสัมพันธภาพในเชิงอำนาจของคนชนบท ของไทยในปัจจุบันว่ามีลักษณะของความสัมพันธ์ในแนวราบมากยิ่งขึ้น (horizontal) คนชนบทมีช่องทางในการสื่อสารและช่องทางในการปฏิสัมพันธ์กับภายนอกได้มากขึ้น ในขณะที่ความสัมพันธ์ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ในรูปแบบเดิมนั้น มีลักษณะของความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (vertical) ซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างกัน

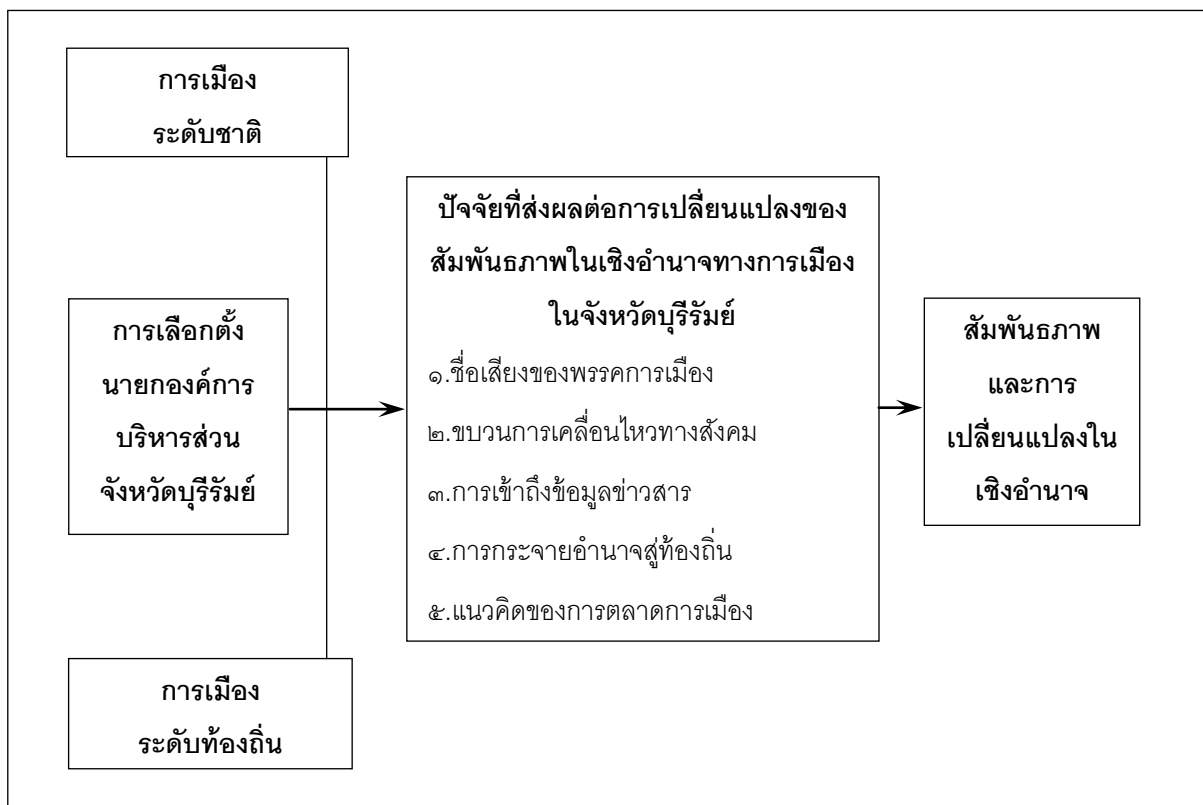
ฐานคิดดังกล่าวนี้ได้ส่งผลต่อการอธิบายแนวคิดเรื่องของการซื้อสิทธิขายเสียงในยุคปัจจุบันนั้นว่า มีแนวโน้มที่จะแยกตัวออกจากพฤติกรรมทางการเมืองและพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชนในชนบท อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการซื้อสิทธิขายเสียงในยุคปัจจุบันเป็นเรื่องที่มีมิติในเชิงการตลาดมากกว่าการที่จะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน โดยที่พฤติกรรมทางการเมืองและพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชนในปัจจุบันนั้นมีแนวโน้มที่จะพิจารณาและตัดสินใจจากการร่วมรับผลประโยชน์ทางการเมืองร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติภายใต้การขยายตัวของแนวคิดระบอบประชาธิปไตยทางตรง (direct democracy) ที่มีบทบาทในการเข้ามาหนุนเสริมประชาธิปไตยแบบตัวแทน (representative democracy) โดยเฉพาะในบริบททางการเมืองในระดับท้องถิ่น เพราะประชาชนรับรู้ถึงประโยชน์ที่เขาจะได้รับจาก นักการเมืองและรับรู้ถึงบทบาทของนักการเมืองว่ามีผลหรือมีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตในเรื่องปากท้องของเขาอย่างไรบ้าง ดังนั้นจึงทำให้ช่องว่างระหว่างระบบอุปถัมภ์กับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนจึงมีมิติที่มีแนวโน้มห่างออกจากกันมากขึ้นทุกที ในทางตรงกันข้าม ช่องว่างระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนกับคำว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น นับวันยังมีแนวโน้มที่จะเป็นการทำให้เส้นแบ่งมีความพร่าเลือนไปมากขึ้นกว่าเดิม

สรุป

ภาพการแข่งขันทางการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์โดยเฉพาะในเรื่องของการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ผ่านมา นั้น สะท้อนให้เห็นว่า สนามการแข่งขันทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของจังหวัดบุรีรัมย์ถือว่ามีการแข่งขันกันอย่างสูง มีการแบ่งขั้วการเมืองกันอย่างชัดเจน โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพในเชิงอำนาจทางการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ (๑) ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (๒) ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (๓) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (๔) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และ (๕) แนวคิดของการตลาดการเมือง ทั้งนี้สาเหตุที่พรรคการเมืองระดับชาติให้ความสำคัญกับ

การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นนั้น สืบเนื่องจากการเมืองในระดับท้องถิ่นถือว่าเป็นฐานเสียงที่สำคัญของนักการเมืองในระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของแต่ละแห่ง ถือเป็นภาพสะท้อนที่เป็นการแสดงถึงปัจจัยชี้วัดว่าภายในจังหวัดนั้นๆ ตกผลงแล้วเป็นฐานเสียงที่มั่นของพรรคการเมืองใด โดยสรุปแล้วสัมพันธภาพและการเปลี่ยนแปลงในเชิงอำนาจของการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์สามารถสรุปได้ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ ๓ สัมพันธภาพและการเปลี่ยนแปลงในเชิงอำนาจของการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์

แหล่งที่มา: ไททัศน์ มาลา (๒๕๕๖)

แม้ผลการเลือกตั้งครั้งนี้จะเป็นชัยชนะของกลุ่มอำนาจเดิมในจังหวัดบุรีรัมย์ แต่สำหรับผลจากการศึกษาในครั้งนี้จากแผนภาพที่ ๓ สะท้อนให้เห็นว่า องค์ความรู้ที่ใช้อธิบายสัมพันธภาพในเชิงอำนาจระหว่างประชาชนกับนักการเมืองผ่านทางแนวคิดของระบบอุปถัมภ์และการซื้อสิทธิขายเสียงแบบเดิมจะไม่เพียงพอในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับนักการเมืองหรือพรรคการเมืองได้อีกต่อไป ทั้งนี้เนื่องจาก พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในภาพรวมนั้นจะตัดสินใจเลือกตั้งนักการเมืองโดยมิได้พิจารณาเพียงแค่ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการซื้อสิทธิขายเสียงและแรงสนับสนุนจากเครือข่ายของระบบอุปถัมภ์แบบเดิมอย่างที่เคยเป็นเท่านั้น หากแต่ยังได้พิจารณาถึงชื่อเสียงหรือผลงานทางการเมืองของ

ผู้สมัครแต่ละคน นโยบายของผู้สมัครแต่ละคน กระแสความนิยมต่อกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด ชื่อเสียงของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด รวมทั้งอิทธิพลจากแนวคิดการตลาดการเมืองที่ผู้สมัครเสนอขายแก่ประชาชน ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพในเชิงอำนาจทางการเมืองในจังหวัดบุรีรัมย์นั้น อันได้แก่ ชื่อเสียงของพรรคการเมือง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และแนวคิดของการตลาดการเมือง

ข้อเสนอแนะ

ความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกาเลือกตั้งของประชาชนนั้นชี้ให้เห็นว่า การอธิบายว่าคนเขตชนบทเป็นฐานเสียง ส่วนคนเขตเมืองเป็นฐานนโยบายให้กับรัฐบาลนั้น ไม่สามารถที่จะอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองของคนในชนบทของไทยได้อีกต่อไป เพราะปรากฏการณ์ที่ภาพของชนบทที่เปลี่ยนแปลงไปเหล่านี้ย่อมส่งสัญญาณให้เห็นว่าประชาชนได้เพิ่มบทบาทและสถานะของตนเองจากการเป็นฐานเสียงของพรรคการเมืองสู่การเป็นฐานของนโยบายของพรรคการเมืองอีกด้วย ซึ่งปรากฏการณ์เหล่านี้จะส่งผลต่อการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยทั้งการเมืองในระดับชาติและการเมืองในระดับท้องถิ่นของไทยในระยะยาวในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ

บรรณานุกรม

- เจมส์ ซี สกอตต์. ๒๕๔๓. การเมืองในระบบผู้อุปถัมภ์กับผู้รับอุปถัมภ์และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองใน
ตะวันออกเฉียงใต้. ใน **ระบบอุปถัมภ์**. อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุณินทร์พันธ์ (บรรณาธิการ).
พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๑๐๐-๑๐๕.
- เฉลียว เขียนรัมย์. ชาวบ้าน. 2555 (27 พฤษภาคม). การสัมภาษณ์.
- ดาร์วิน เมตตาริกานนท์และปันทดา เผือกพันธ์. ๒๕๓๕. **ผู้นำท้องถิ่นอีสานกับเครือข่าย**
ความสัมพันธ์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์จากกรณีศึกษา. รายงานวิจัย เสนอต่อ TDRI และ
CIDA.
- ถาวร ด้บโกษา. อดีตประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล. 2555 (27 พฤษภาคม). การสัมภาษณ์.
ไททัศน์ มาลา. ๒๕๕๖. **สัมพันธภาพและการเปลี่ยนแปลงในเชิงอำนาจในการเลือกตั้งนายก**
องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์. รายงานการวิจัย เสนอต่อ สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- บุญชู คงมี. ผู้ใหญ่บ้าน. 2555 (27 พฤษภาคม). การสัมภาษณ์.
- สามารถ กาศรัมย์. ชาวบ้าน. 2555 (27 พฤษภาคม). การสัมภาษณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดบุรีรัมย์. **ผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด**
บุรีรัมย์. ค้นวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๕ จาก <http://www2.ect.go.th/Province=buriram>
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. ๒๕๔๖. **สองนคราประชาธิปไตย : แนวทางปฏิรูป การเมือง เศรษฐกิจ เพื่อ**
ประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: ทิปปัง พอยท์.